

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือเล่มโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็น ตำรา วารสาร นิตยสาร รายงาน ประจำปี หรือแม้แต่จุลสาร ล้วนเป็นสิ่งพิมพ์ที่เย็บเล่ม และมีปกหุ้ม ปกของหนังสือเหล่านี้อาจมีรายละเอียดแตกต่างกันไปตามลักษณะของหนังสือ แต่ก็ยังมีลักษณะคล้ายคลึงกันประการหนึ่งคือ จะไม่ปรากฏรายละเอียดเนื้อหาบนปก แม้ว่าหนังสือบางประเภทอาจจะมีคำโปรยหัว เช่น นิตยสาร แต่ข้อความเหล่านั้นก็ไม่ได้บอกอะไรมากไปกว่าการสร้างความน่าสนใจให้เปิดอ่าน รายละเอียด เนื้อหาที่ถูกเรียงร้อยไว้ภายในเล่ม เท่านั้น

หนังสือพิมพ์มีความแตกต่างไปจากหนังสือดังกล่าวประการหนึ่งคือ หนังสือพิมพ์ไม่มีปก หน้าแรกของหนังสือพิมพ์ก็ได้เรียกว่าปก หากเรียกกันตามลักษณะที่ปรากฏว่า "หน้าแรก" หรือ "หน้าหนึ่ง" (front page) ซึ่งเป็นหน้าที่ผู้อ่านจะเห็นก่อนหน้าใด ๆ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ อาทิ หัวชื่อหนังสือ พาดหัวข่าว ภาพข่าว และเนื้อข่าว เป็นต้น

นอกจากนั้น หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ยังเป็นหน้าที่มีผู้อ่านมากที่สุด และผู้อ่านมักเริ่มอ่านหนังสือพิมพ์จากหน้าหนึ่งนี้มากที่สุดอีกด้วย (Baskette and Sissors, 1971) ทั้งนี้ เนื่องมาจากข่าวที่สำคัญและสดที่สุดของแต่ละวันมักปรากฏบนหน้าหนึ่ง ดังที่ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการหนังสือพิมพ์เดอะ เนชั่นกล่าวว่า "...ปัจจุบัน เมื่อหนังสือพิมพ์ต่างๆ นาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ที่สำคัญได้แก่คอมพิวเตอร์ ทำให้หนังสือพิมพ์สามารถยืดเวลาปิดข่าวออกไปได้นานขึ้น เพื่อให้ได้ข่าวที่ล่าที่สุด หน้าอื่น ๆ อาจทยอยปิดไปก่อนได้ แต่สำหรับหน้าหนึ่งแล้ว จะเป็นหน้าที่ปิดช้าที่สุด"

(เลอคักดี จตุรพล, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2535)

พาดหัวข่าว (Headlines) เป็นส่วนที่สำคัญมากในหน้าหนึ่ง และอาจมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป แต่ไม่ว่าจะมีลักษณะเช่นใด พาดหัวข่าวทั้งหลายก็มีหน้าที่หลักเช่นเดียวกัน 4 ประการ (Harriss, Lieter and Johnson, 1985) คือ

1. ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้อ่านเนื้อหาข่าว
2. สรุปเรื่องราวในเนื้อหาข่าว ช่วยให้ผู้อ่านที่มีเวลาอ่านหนังสือพิมพ์น้อย สามารถทราบใจความสำคัญของเนื้อหาข่าวได้ แม้จะอ่านผ่านๆ
3. ช่วยให้ผู้อ่านประเมินความสำคัญของข่าวได้
4. ช่วยให้เห็นหนังสือพิมพ์มีความน่าสนใจ น่าอ่าน

สภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันที่ขยายตัวมากขึ้น เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านมีเวลาอ่านหนังสือพิมพ์น้อยลงขณะที่หนังสือพิมพ์กลับเพิ่มจำนวนหน้าขึ้น ทั้งยังมีเนื้อหาหลากหลายมากขึ้น ผู้อ่านจึงต้องเลือกอ่านเฉพาะข่าวที่สำคัญหรือเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการรู้ของเขาเท่านั้น เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ หรือข่าวที่เปลี่ยนแปลงไปทุกวัน ตามอายุของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับในช่วงระยะเวลาเพียง 1 วัน หรือน้อยกว่า Bogart (อ้างถึงใน Bush, 1969) กล่าวถึงการอ่านหนังสือพิมพ์ว่า "การเคลื่อนย้ายสายตาของผู้อ่านจะถูกกำหนดไว้แล้ว นั่นคือ ผู้อ่านจะสอดส่ายหาข้อความที่ตนสนใจ" ขณะเดียวกัน การทดลองของ Deutschmann (อ้างถึงใน Bush, 1969) แสดงให้เห็นว่า

... คำที่ซ้ำในพาดหัวข่าว เป็นสัญญาณข่าวสาร (cues) ที่ส่งไปยังความสนใจของผู้อ่านแต่ละคน และดูเหมือนว่า ผู้อ่านเกิดความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสัญญาณข่าวสารที่เป็นตัวแทนของทัศนคติและความต้องการส่วนตัวโดยอัตโนมัติ เนื่องจากเนื้อหาส่วนมากในหนังสือพิมพ์เขียนขึ้นเพื่อผู้อ่านซึ่งอ่านตามบทบาทของตน สัญญาณข่าวสารในพาดหัวข่าวจึงมีความสำคัญเป็นพิเศษ...

ด้วยเหตุนี้ พาดหัวข่าวจึง เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านทราบ หรือมองหาข่าวที่เขา ต้องการได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังช่วยให้ตัดสินใจ เลือกได้ว่า ข่าวใดควรอ่าน ข่าวใดควรข้าม ไปได้ (เนื่องจากเมื่อน่าสนใจหรือไม่ตรงกับความต้องการนั้นเอง) ปัจจุบันดังกล่าวยังส่งผลย้อนกลับ ไปยังลักษณะของพาดหัวข่าวเช่นกัน นั่นคือ หนังสือพิมพ์ต้องพยายามพาดหัวข่าวให้น่าสนใจและ ดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพาดหัวข่าวของข่าวที่สำคัญที่สุดของ วันนั้นๆ (Lead story) ไม่ว่าจะเป็นการเลือกใช้คำ ข้อความ ขนาดตัวอักษร ตำแหน่งพื้นที่ หรือแม้แต่จำนวนบรรทัดของพาดหัวข่าว

Baskette, Sissors และ Brooks (1961) กล่าวว่า "รูปแบบของพาดหัวข่าว ก็เหมือนกับแพชชั่น คือมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอๆ อย่างไรก็ตาม พาดหัวข่าวยังคงรักษาหน้าที่ เดิมไว้ไม่เปลี่ยนแปลง"

หน้าที่ประการหนึ่งของพาดหัวข่าวซึ่งอาจจะ เรียกว่า เป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดอันมีผล กระทบต่อการรับรู้ เกี่ยวกับข่าวนั้นๆ ก็คือ พาดหัวข่าวมีหน้าที่สรุป เรื่องราวของ เนื้อข่าวโดยบอก ใจความสำคัญของ เนื้อข่าวอย่างถูกต้อง แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดของ เวลาดังกล่าวข้างต้น จึงมี ความ เป็นไปได้สูงมากกว่า ผู้อ่านจะเม่อ่านหนังสือพิมพ์อย่างละเอียดทั้ง เล่ม แต่จะอ่านผ่านๆ จน พบข่าวที่ตนสนใจจึงจะอ่านโดยละเอียด และสิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านทราบว่าข่าวใดน่าสนใจหรือไม่ นั้น ก็คือ พาดหัวข่าวนั้นเอง

ยิ่งไปกว่านั้น พาดหัวข่าวยังสามารถสร้างรูปแบบความคิดของผู้อ่าน (shape the opinions) เกี่ยวกับข่าวนั้นๆ ได้อีกด้วย Bush (1967) กล่าวถึงผลกระทบของพาดหัวข่าว ไว้ว่า "เมื่อพาดหัวข่าวกับเนื้อข่าวแตกต่างกัน ผู้อ่านที่อ่านข่าวอย่างผิวเผิน (superficial readers) จะรับเอาความหมายที่กล่าวไว้ในพาดหัวข่าว" ฉะนั้น หากพาดหัวข่าวไม่สามารถ บอกใจความสำคัญของ เนื้อข่าวได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งถ้าผู้อ่านมิได้อ่านรายละเอียดของข่าวนั้นๆ ด้วยแล้ว ผลที่จะเกิดขึ้นก็คือ ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง หรือรูปแบบความคิดที่ผิดไปจากข้อเท็จจริง ที่นำเสนอในเนื้อข่าว ซึ่งน่าจะถือได้ว่าเป็นความล้มเหลวในการสื่อสารที่เกิดจากความบกพร่อง ของหนังสือพิมพ์เอง

โดยทั่วไปหนังสือพิมพ์มักถูกจำแนกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือหนังสือพิมพ์ประชาชนนิยม (Popular newspaper) ซึ่งเน้นการนำเสนอข่าวเบาเป็นหลัก ชาวรัตน์ เชิดชัย (2520) กล่าวถึง เนื้อหาข่าว เช่นนี้ว่า มุ่ง ให้ความบันเทิง และให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ เป็นที่นิยมของผู้อ่านทั่วไป และมีจำนวนจำหน่ายสูง หนังสือพิมพ์อีกประเภทหนึ่ง ได้แก่ หนังสือพิมพ์คุณภาพ (Quality newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นการนำเสนอข่าวหนัก เช่นข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และรายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา มุ่งให้ข่าวสาร ชัดแจ้งจริง เป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์บางฉบับอาจนำเสนอเนื้อหาข่าว (ทั้งหนักและเบา) มากพอๆ กัน จนยากที่จะระบุได้ชัดเจนว่า เป็นหนังสือพิมพ์ประชาชนนิยมหรือหนังสือพิมพ์คุณภาพ และด้วยการเน้น เนื้อหาข่าวหนักและเบาแตกต่างกันไปนี้ จึงอาจเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่กำหนดให้หนังสือพิมพ์นำเสนอภาพหัวข่าวหน้าหนึ่งอันลักษณะที่แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งหากให้มีแนวโน้มที่จะส่งผลให้ความถูกต้อง และความเป็นกลางของภาพหัวข่าวแตกต่างกันไปเช่นกัน โดยหนังสือพิมพ์ที่เน้น เนื้อหาข่าวเบา มีแนวโน้มที่จะมีความถูกต้องและความเป็นกลางของภาพหัวข่าวน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ที่เน้น เนื้อหาข่าวหนัก เพราะพยายามนำเสนอภาพหัวข่าว เร้าอารมณ์หรือความสนใจของผู้อ่านด้วยการใช้ถ้อยคำที่มีสีสันจนทำให้เกินเลยไปจากข้อเท็จจริงมากกว่า

เมื่อพิจารณาถึงช่วง เหตุการณ์ข่าว การนำเสนอภาพหัวข่าวในช่วง เหตุการณ์ข่าวต่อเนื่องที่สำคัญ เช่น เหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ หนังสือพิมพ์อาจจะมีการนำเสนอที่แตกต่างไปจากในช่วง เหตุการณ์ข่าวทั่วไปหรือช่วง เหตุการณ์ปกติ ทั้งนี้ เนื่องจากในช่วง เหตุการณ์ข่าวต่อเนื่องที่สำคัญทางการเมือง หนังสือพิมพ์ทุกฉบับมักนำเสนอข่าว เดียวกัน เป็นข่าวใหญ่ประจำฉบับ ซึ่ง เป็นข่าวที่กำลังอยู่ในความสนใจและติดตามจากผู้อ่าน การนำเสนอภาพหัวข่าวจึงน่าจะดึงดูดความสนใจของผู้อ่านมากขึ้นกว่าปกติ จนอาจทำให้ภาพหัวข่าวมีความเป็นกลางน้อยลงอันเนื่องมาจากเงื่อนไขของการแข่งขันทางการตลาด หรือในทางตรงกันข้ามอาจจะนำเสนอในลักษณะระมัดระวังมากขึ้น เพื่อป้องกันผลกระทบที่ตามมา จึงอาจมีความเป็นกลางกว่าช่วงปกติ

โดยทั่วไป หนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะเน้นเนื้อหาข่าวหนัก หรือข่าวเบาเล็กน้อยต่างกัน
อย่างไร แต่หนังสือพิมพ์ทุกฉบับก็ล้วนให้ความสำคัญกับการนำเสนอภาพหัวข่าวด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้น
จึงน่าจะได้มีการศึกษาถึงการนำเสนอภาพหัวข่าวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวันว่ามีลักษณะ เช่นใด
มีความถูกต้องสอดคล้องกับข้อเท็จจริง และมีความเป็นกลางมากน้อยเพียงใด หนังสือพิมพ์แต่ละ
ฉบับซึ่งเน้นเนื้อหาข่าวในหน้าแรกแตกต่างกันจะมีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องหรือความ เป็น
กลางดังกล่าวหรือไม่เพียงใด นอกจากนี้ช่วงเหตุการณ์ข่าวที่ต่างกันจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะ
กระบวนการนำเสนอภาพหัวข่าวดังกล่าวหรือไม่ การศึกษาหาคำตอบในเรื่องนี้จึงน่าจะเป็น
ประโยชน์ต่อทั้งวิชาการและวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และนอกจากจะทำให้ทราบว่าหนังสือพิมพ์มีลักษณะ
การนำเสนอภาพหัวข่าวหน้าหนึ่งอย่างไรแล้ว ยังทำให้ทราบว่าด้วยว่า กระบวนการสร้างสรรค์
ภาพหัวข่าวออกมาสื่อความหมายกับผู้อ่านในลักษณะที่เป็นอยู่ปัจจุบันนั้น มีปัจจัยใดบ้างที่มีส่วน
กำหนดการสร้างสรรค์หรือการนำเสนอดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบการนำเสนอภาพหัวข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน
ภาษาไทยในปัจจุบัน
2. เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างภาพหัวข่าวหน้าหนึ่งกับ เนื้อข่าวที่นำเสนอ
3. เพื่อศึกษาความเป็นภววิสัย (objectivity) หรือความเป็นกลางในภาพหัวข่าว
หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทหนังสือพิมพ์ที่เน้นเนื้อหาข่าวหน้าหนึ่งต่าง
กัน และช่วงเหตุการณ์กับความสอดคล้องตรงกันกับ เนื้อข่าวของภาพหัวข่าวและความเป็นกลาง
ของภาพหัวข่าว

5. เพื่อศึกษากระบวนการและปัจจัยที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการนำเสนอพาดหัวข่าวหน้า
หนึ่งของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

ปัญหาวิจัย

1. แนวโน้ม และ กระบวนการนำเสนอพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน
ภาษาไทยแต่ละฉบับ เป็นอย่างไร และ มีความแตกต่างกันในช่วง เหตุการณ์สำคัญกับช่วง เหตุการณ์
ปกติหรือไม่
2. ปัจจัยใดบ้างที่มีส่วนกำหนดแนวทางการนำเสนอพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งของ
หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
3. พาดหัวข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย มีความสอดคล้องกับข้อเท็จจริง
ที่ปรากฏในเนื้อข่าว เพียงใด มีลักษณะการนำเสนออย่างไร มีความ เป็นกลางมากน้อย เพียงใด
4. ประเภทหนังสือพิมพ์ ช่วง เหตุการณ์ข่าว มีความสัมพันธ์กับลักษณะการนำเสนอ
พาดหัวข่าวนั้นๆ เป็นกลาง และความสอดคล้องตรงกันกับ เนื้อข่าวหรือไม่ เพียงใด

สมมติฐานการวิจัย

1. ประเภทหนังสือพิมพ์ (ที่เน้น เนื้อหาข่าวหน้าหนึ่งต่างกัน) มีความสัมพันธ์กับความ
เป็นกลางของพาดหัวข่าว
2. ประเภทหนังสือพิมพ์ (ที่เน้น เนื้อหาข่าวหน้าหนึ่งต่างกัน) มีความสัมพันธ์กับความ
สอดคล้องตรงกันระหว่างพาดหัวข่าวกับ เนื้อข่าว

3. ช่วงของ เหตุการณ์ข้าว (ช่วงปกติกับช่วง เหตุการณ์สำคัญทางการเมือง) มีความสัมพันธ์กับความ เป็นกลางของพาดหัวข่าว

4. ช่วงของ เหตุการณ์ข้าว (ช่วงปกติกับช่วง เหตุการณ์สำคัญทางการเมือง) มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องตรงกันระหว่างพาดหัวข่าวกับ เนื้อข่าว

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ มุ่งศึกษาการนำเสนอพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งบนหนังสือพิมพ์รายวัน เฉพาะภาษาไทย เท่านั้น โดยกำหนดขอบเขตการวิจัย เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เนื้อหา ศึกษาเฉพาะข่าวหน้าหนึ่ง เน้นศึกษาในส่วนที่เป็นพาดหัวข่าว และ เนื้อข่าวทั้งหมดของข่าวพาดหัวนั้นๆ เพื่อพิจารณาลักษณะความสอดคล้องระหว่างพาดหัวข่าว กับ เนื้อข่าว รวมถึง การใช้ภาษาในบางลักษณะด้วย

2. ระยะเวลา เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ศึกษาการนำเสนอ พาดหัวข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน จึงกำหนดขอบเขตการศึกษา เนื้อหาข้างต้น ใน ระยะเวลาที่เป็นปัจจุบันที่สุดขณะทำการศึกษาคือ กล่าวคือ เป็นช่วงเวลา 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2535

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์

หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย	หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวสารทั่วไป เป็นภาษาไทย ไม่เย็บเล่ม พิมพ์และจำหน่ายหรือ เผยแพร่ เป็นประจำทุกวัน โดยปรากฏหัวข้อ หนังสือพิมพ์อย่าง เด่นชัดที่หน้าแรกหรือหน้าหนึ่ง หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยในการศึกษาค้นคว้า นี้ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด ดาวสยาม บ้านเมือง มติชน เดลินิวส์ เสยามรัฐ และ แนวหน้า
หน้าหนึ่ง	หมายถึง หน้าแรกของหนังสือพิมพ์ ซึ่งโดยปกติผู้อ่านจะเห็นก่อนหน้าอื่น ๆ มีส่วนประกอบที่สำคัญได้แก่ หัวข้อหนังสือพิมพ์ พาดหัวข่าว ภาพข่าว รายละเอียดของข่าว เป็นต้น
พาดหัวข่าว	หมายถึง ประโยค วลี หรือข้อความสั้นๆ ที่เป็นสาระสำคัญของเนื้อหาข่าวหรือ เกี่ยวข้องกับเนื้อหาข่าว พิมพ์ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ มักอยู่บนส่วน บนสุดของข่าว ในการศึกษานี้หมายถึง เฉพาะพาดหัวข่าวหน้าหนึ่ง เท่านั้น
พาดหัวข่าวรับ (readout)	หมายถึง พาดหัวข่าวที่ต่อจากพาดหัวข่าวหลักของข่าว เดียวกัน เป็นพาดหัวที่มีขนาดตัวอักษร เล็กกว่าพาดหัวข่าวหลักนั้น มักใช้ในการขยายความในพาดหัวข่าวหลัก หรือ เพื่อนำเสนอประเด็นอื่น ๆ ที่ไม่สามารถนำเสนอได้ในพาดหัวข่าวหลัก
เนื้อหาข่าว	หมายถึง ส่วนของข่าวที่นอกเหนือจากพาดหัวข่าวและบรรณาธิการภาพที่จัดทำ รายละเอียดของข่าว เป็นส่วนที่ยาวที่สุด มักมีหลายย่อหน้า และ อาจมีต่อหน้าอื่นได้

การนำเสนอภาพตัวข่าว หมายถึง กระบวนการคัดเลือกข่าว รวมถึงการเขียนภาพตัวข่าว เพื่อตีพิมพ์ในหน้าแรก

ความเป็นกลาง หรือ ภาวิสัย หมายถึง การรายงานข้อเท็จจริงของข่าวโดยไม่สอดแทรก (objectivity) ความคิดเห็นหรือความรู้สึกส่วนตัวของผู้เขียนลงในงานการเขียนภาพตัวข่าว

ตัวอย่างภาพตัวข่าวที่เป็นกลาง

จ.ทรยศนต์/ทนายประกัน/ฝ่าฝืนปรับ/5หมื่นบาท *

(สยามรัฐ 12 กันยายน 2535)

เนื้อข่าวโดยสรุป : คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการร่างพรบ.คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ ให้ทนายประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัย ถ้าฝ่าฝืน ลงโทษสูงสุดปรับไม่เกิน 50,000 บาท

ตัวอย่างภาพตัวข่าวที่มีเขียนแทรกความคิดเห็นหรือความรู้สึกส่วนตัว

คู่แข่ง/ผันหวาน/เรวุฒิเข้าคุก

(มติชน 20 มีนาคม 2535)

เนื้อข่าวโดยสรุป : นายบัญญัติ จริยะ เลอพงษ์ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็น สส.ภูเก็ต พรรคความหวังใหม่ กล่าวถึงกรณีนาย เรวุฒิ จินดาพล ไม่ไปฟังคำพิจารณาคดีที่ศาลว่า "เรวุฒิน่าจะไปรับฟังคำพิพากษาคดีตัดสินให้จบไปดีกว่า อย่างไรก็ตามขอเอาใจช่วยให้นั่นคดีนี้"

การพาดพิงตัวข่าวข้างต้นจึง เป็นการแทรกความคิดเห็นของผู้เขียนพาดพิงตัวข่าวลง

* เครื่องหมาย / ให้แทนการแบ่งบรรทัดงานพาดพิงตัวข่าว

ประเด็นนวรรคนา หมายถึง สาระของข่าวที่ปรากฏนวรรคนา อาจมีประเด็นเดียว หรือหลายประเด็นก็ได้ โดยมาก ประเด็นนวรรคนามักเป็น ประเด็นหลัก หรือสาระที่สำคัญที่สุดของข่าว

จำนวนของประเด็นนพาดหัวข่าว หมายถึง จำนวนของประเด็นข่าวที่ปรากฏนพาดหัวข่าว ซึ่ง พาดหัวข่าวบางชิ้น นำเสนอประเด็นเพียงหนึ่งประเด็น ขณะที่บาง ชิ้น นำเสนอประเด็นมากกว่าหนึ่งประเด็นก็มี

ตัวอย่างนพาดหัวข่าวที่นำเสนอเพียงประเด็นเดียว

" เกา"ระริน/จรบูกบ้าน/โดนจนจีน

(มติชน 30 กรกฎาคม 2535)

ตัวอย่างนพาดหัวข่าวที่นำเสนอมากกว่าหนึ่งประเด็น

บชป.ลิว'79'ส.ส./'ชวน'นายก/ล้างบางใบเลย//

กรม.4 เทพฆาต-พรรคน้ำว้างชบ/อุทัยชัย' เป้าะ'ยับ-หลังฝึกแนว

ความสอดคล้องตรงกันระหว่างนพาดหัวข่าวกับ เนื้อข่าว

หมายถึง การที่นพาดหัวข่าว เสนอสาระตรงกับข้อเท็จจริงใน เนื้อข่าว สิ่งที่ระบุหรือ เชียนไว้ในนพาดหัวข่าวต้องมีความหมาย เดียวกันกับที่รายงานหรือพรรณนาไว้ในเนื้อข่าว ไม่กำกวม หรือ บิดเบือนไป

ตัวอย่างความสอดคล้อง

ถล่ม15นัด/ฆ่าผณบ.ตั้ง/หัวคะแนน'เจีย กักผล'

(ข่าวสด 8 มีนาคม 2535)

เนื้อข่าวโดยสรุป : คนร้ายกระหน่ำยิงผู้หมู่บ้านซึ่งเป็น หัวคะแนนคนสำคัญของเจีย กักผล ถึง 15 นัด ตายคาที่

ตัวอย่างความไม่สอดคล้อง

รองอธิบดีทางหลวง/สั่งตั้งกก.สอบทุจริต/ขโมยฯชี้
'แทรกเตอร์'

(มติชน 20 มกราคม 2535)

เนื้อข่าวโดยสรุป : อธิบดีกรมทางหลวงกำลังดำเนินการ
สอบสวนหาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการทุจริต ซึ่งคงมีการตั้งกรรมการ
สอบสวนขึ้นมา โดยผู้ที่แต่งตั้งกรรมการคือ อธิบดี มีข่ารองอธิบดี
ตั้งที่ระบุขนาดหัวข่าว

ความกำกวม หมายถึง

การที่พาดหัวข่าว เสนอสาระที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความคลางแคลงใจ
หรือไม่แน่ใจว่าพาดหัวข่าวกำลังกล่าวถึงสิ่งใดแน่ รวมทั้งการที่
ผู้อ่านสามารถตีความหมายในพาดหัวข่าวได้มากกว่าหนึ่งความหมาย
ตัวอย่าง ข้าราชการหยุดงาน/แบงก์-บริษัททาบถิติ

(บ้านเมือง 19 พฤษภาคม 2535)

เนื้อข่าวโดยสรุป : สำนักนายกรัฐมนตรีประกาศให้
ข้าราชการในกรุงเทพฯ และปริมณฑลหยุดงานเนื่องจากเหตุการณ์
ไม่สงบ คำว่า 'ข้าราชการ' ในที่นี้ ถ้าผู้อ่านไม่อ่านรายละเอียด
ในเนื้อข่าวอาจเข้าใจว่าหมายถึงข้าราชการทั่วประเทศก็ได้

ความสอดคล้องและไม่สอดคล้องบางส่วนระหว่างพาดหัวข่าวกับเนื้อข่าว

หมายถึง การที่พาดหัวข่าว เสนอสาระมากกว่าหนึ่งประเด็น
และมีบางประเด็นที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในเนื้อข่าว ขณะที่
บางประเด็นไม่มีความสอดคล้อง

ตัวอย่าง เหลิมสู้ เขต11/พุ่งจี้อดทน//มนตรี'ชวาง'รกศล/สั่ง
สปลงมติไม่รับ **

(ข่าวสด 20 มกราคม 2535)

** เครื่องหมาย // แทนการขึ้นต้นของพาดหัวข่าวรับ (readout)

เนื้อหาข่าวโดยสรุป : เฉลิม อยู่บำรุง ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 11 กรุงเทพมหานคร และกล่าวว่า พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ กล่าวสนับสนุนให้ลงสมัคร ส่วนกรณีพรรคกิจสังคมนั้น นายมนตรี พงษ์พานิช กล่าวว่า ถ้านายโกศลจะมาในพรรคคงไม่ง่าย และนายโกศลก็คงไม่มา

เนื้อหาข่าว ไม่ปรากฏว่า มีการสั่งไม่ให้นายโกศลแต่อย่างใด ดังนั้นหากข่าวบางประเด็นที่กล่าวถึง เฉลิม จึงมีความสอดคล้องกับข้อเท็จจริงในข่าว แต่ประเด็นที่กล่าวถึงมนตรี กลับไม่มีความสอดคล้อง

ประโยค หมายถึง กลุ่มคำที่มีใจความสมบูรณ์ ประโยคพื้นฐานที่สุดมีส่วนประกอบเรียงกันดังนี้ คือ ประธาน + กริยา

ตัวอย่าง ชลบุรี เตือน

(มติชน 28 มิถุนายน 2535)

ประธาน - ชลบุรี กริยา - เตือน

รูปประโยค หมายถึง ประโยคที่มีการเรียงคำแตกต่างกันไป ทำให้เกิดประโยคหลายลักษณะ เรียกว่า รูปประโยค รูปประโยคที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ได้แก่

1. ประโยคประธาน คือประโยคที่ผู้กระทำขึ้นต้นประโยค

ตัวอย่าง โขป เวลล์ตื่นก่อนล้ม

(เดลินิวส์ 15 สิงหาคม 2535)

2. ประโยคกริยา คือประโยคที่เอากริยาขึ้นต้น เพื่อเน้นให้กริยาเด่น

ตัวอย่าง ชูต้องแบ่งโควตารัฐมนตรีใหม่ทั้งหมด/ 'จำลอง' แผลงฤทธิ์

(มติชน 24 กันยายน 2535)

วลี หมายถึง คำที่ติดกันสองคำขึ้นไป มีเนื้อความไม่ครบถ้วนที่จะเป็นประโยคได้ ถือเป็นส่วนหนึ่งของประโยค ตามปกติมีชื่อเรียกต่างกันไปตามคำขึ้นต้น เช่น ถ้าขึ้นต้นด้วยคำนาม เรียกว่า นามวลี ถ้าขึ้นต้นด้วยคำกริยา เรียกว่า กริยาวลี เป็นต้น

ตัวอย่าง 3 เดือน รบ."อานันท์" - เป็นวิเศษณ์วลี
(บ้านเมือง 13 กันยายน 2535)

การซ้ำภาษา หมายถึง การใช้คำ วลี ประโยค หรือ เครื่องหมายวรรคตอนในการพูดหรือเขียนซ้ำๆ

สมณานาม หมายถึง ชื่อที่ตั้งขึ้นเพื่อใช้แทนนามจริง หรือให้หมายถึงบุคคล คณะบุคคล วัตถุ หรือสิ่งของ เช่น

'ผู้ดี' หมายถึง นายอานันท์ ปันยารชุน

'พลังผัก' หมายถึง พรรคพลังธรรม

'เก้าอี้' หมายถึง ตำแหน่ง หรือการดำรงตำแหน่ง

ตัวย่อ หมายถึง อักษรที่ใช้แทนคำใดๆ เพื่อความสะดวกในการเขียนหรือลดความยาวของคำนั้นลง

ตัวอย่าง พ.ร.ก. เป็นตัวย่อของคำว่า พระราชกำหนด

คำทับศัพท์ หมายถึง คำในภาษาต่างประเทศที่เขียนด้วยตัวอักษรไทยโดยการเลียนเสียงของคำเดิม ในที่นี้ หมายถึง เฉพาะคำทับศัพท์ที่มาจากภาษาอังกฤษเท่านั้น เช่น

มีอบ มาจากคำว่า mob

วอล์ค เอาท์ มาจากคำว่า walk out

เครื่องหมายวรรคตอน

หมายถึง สัญลักษณ์ที่ใช้ประกอบการเขียนข้อความ มุ่งที่จะบอก
อารมณ์ หรือให้อ่านได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของผู้เขียน
เช่น ! ? - " " ... ' ' เป็นต้น

ลำดับความสำคัญของพาดหัวข่าว

หมายถึงการจัดลำดับความสำคัญของพาดหัวข่าว จากแก่ตาม
ขนาดและตำแหน่งของพาดหัวข่าวที่ปรากฏบนหน้าหนึ่ง โดยปกติ
หนึ่งสื่อนิพนธ์จะมีพาดหัวข่าวประจำวันที่สำคัญที่สุดอยู่ 1 ชิ้น นอกนั้น
เป็นพาดหัวข่าวที่มีความสำคัญ (ในทัศนะของหนึ่งสื่อนิพนธ์) รองๆ
ลงไป พาดหัวข่าวตามลำดับความสำคัญสามารถจัดได้ เป็น 4 ลำดับ
ดังนี้

พาดหัวข่าวยักษ์ หมายถึง พาดหัวข่าวที่สำคัญที่สุดในแต่ละฉบับ ใช้
ตัวอักษรขนาดใหญ่ที่สุดในหน้าหนึ่ง กินเนื้อที่มากกว่า และสะดุดตา
มากกว่าพาดหัวข่าวอื่นๆ มักอยู่ด้านครึ่งบน หรือมีส่วนคาบเกี่ยวกับ
พื้นที่ครึ่งบนของหน้าหนึ่ง เสมอ พาดหัวข่าวยักษ์มักมีเพียง 1 ชิ้น ต่อ
1 ฉบับ เท่านั้น

พาดหัวข่าวใหญ่ หมายถึง พาดหัวข่าวที่มีความสำคัญ และใช้ตัว-
อักษรขนาดใหญ่รองลงมาจากพาดหัวข่าวยักษ์ จะปรากฏอยู่ที่ครึ่ง
บน หรือครึ่งล่างของหน้าก็ได้ และมีมากกว่า 1 ชิ้นก็ได้

พาดหัวข่าวธรรมดา หมายถึง พาดหัวข่าวที่มีความสำคัญ และใช้
ตัวอักษรที่มีขนาดรองลงมาจากพาดหัวข่าวใหญ่ แต่ยังมีขนาดใหญ่
กว่าพาดหัวข่าว เล็ก พาดหัวข่าวชนิดนี้จะอยู่ที่ส่วนใดของหน้าหนึ่งก็ได้

พาดหัวข่าว เล็ก หมายถึง พาดหัวข่าวที่มีความสำคัญ และใช้
ตัวอักษรที่มีขนาด เล็กที่สุดในบรรดาพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งทั้งหมด
โดยมีขนาดตัวอักษรที่ใหญ่กว่าตัวอักษรที่ใช้ในบรรดา เนื้อเยื่อ
พาดหัวข่าวชนิดนี้มักมีความกว้างของพื้นที่ที่ใช้พาดหัวขำน้อยที่สุด
โดยทั่วไป กว้างเพียงคอลัมน์เดียว จะอยู่ที่ส่วนใดของหน้าก็ได้
และอาจมีมากกว่า 1 ชิ้นก็ได้

ปัจจัยกำหนดการนำเสนอภาพตัวข่าว หมายถึง ปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนเป็นตัวกำหนดการนำเสนอภาพตัวข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ เป็นต้นว่า การรักษาความถูกต้องตามข้อเท็จจริงในเนื้อหา จำนวนจำหน่าย แนวนโยบายของหนังสือพิมพ์ ฯลฯ

แนวนโยบายการนำเสนอภาพตัวข่าว หมายถึง สาระสำคัญของนโยบายของผู้บริหาร กองบรรณาธิการ หรือหัวหน้าข่าวของหนังสือพิมพ์ ในการดำเนินงานและการนำเสนอภาพตัวข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

ช่วง เหตุการณ์ข่าว หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งในช่วง เหตุการณ์ปกติและช่วง เหตุการณ์สำคัญทางการเมือง

ช่วง เหตุการณ์ปกติ หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2535 ซึ่งไม่มีเหตุการณ์สำคัญ หรือ เหตุการณ์รุนแรงทางการเมือง บ้านเมืองโดยทั่วไปอยู่ในความสงบ และไม่มีกิจกรรมระดับชาติทางการเมืองที่ประชาชนต้อง เข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรง

ช่วง เหตุการณ์สำคัญทางการเมือง หมายถึง ระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์สำคัญ และ เหตุการณ์ไม่สงบทางการเมืองในปี 2535 ช่วง เหตุการณ์สำคัญในที่นี้ แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ

1. ช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ 22 มีนาคม
2. ช่วง เหตุการณ์ไม่สงบทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม ที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า " เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ"
3. ช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ 13 กันยายน

ประเภทหนังสือพิมพ์

หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายตามปริมาณเนื้อหาข่าวหนักและข่าวเบาในหน้าหนึ่ง ในการวิจัยนี้ได้นำผลการศึกษารายวันเนื้อหาข่าวหนักกับข่าวเบาในหน้าหนึ่งของอัญชลี ชัยวรพร (2535) มาจัด เป็น 5 ประเภท คือ

หนังสือพิมพ์ที่มีช่วงสัดส่วนเนื้อหาหน้าหนึ่งระหว่างข่าวหนักเท่ากับ 42-50% กับข่าวเบาเท่ากับ 50-58% ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์

หนังสือพิมพ์ที่มีช่วงสัดส่วนเนื้อหาหน้าหนึ่งระหว่างข่าวหนักเท่ากับ 50-58% กับข่าวเบาเท่ากับ 42-50% ได้แก่ ข่าวสด

หนังสือพิมพ์ที่มีช่วงสัดส่วนเนื้อหาหน้าหนึ่งระหว่างข่าวหนักเท่ากับ 58-67% กับข่าวเบาเท่ากับ 33-42% ได้แก่ ดาวสยาม บ้านเมือง

หนังสือพิมพ์ที่มีช่วงสัดส่วนเนื้อหาหน้าหนึ่งระหว่างข่าวหนักเท่ากับ 67-75% กับข่าวเบาเท่ากับ 25-33% ได้แก่ มติชน เดลินิวส์

หนังสือพิมพ์ที่มีช่วงสัดส่วนเนื้อหาหน้าหนึ่งระหว่างข่าวหนักเท่ากับ 75-82% กับข่าวเบาเท่ากับ 16-25% ได้แก่ สยามรัฐ แนวหน้า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบและเข้าใจลักษณะการนำเสนอ บัญญัติที่มีส่วนกำหนดการนำเสนอ และสภาพปัญหาโดยทั่วไปของการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

2. ผลการวิจัยจะทำให้แนวทางแก้ไขปัญหาของการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

3. ผลการวิจัยนี้จะ เป็นแนวทางและข้อมูล เบื้องต้นสำหรับการศึกษารายวันเกี่ยวกับ การหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่เกี่ยวกับข่าวหน้าหนึ่ง รวมทั้งลักษณะการใช้ภาษาในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งมีลักษณะ เฉพาะตัวอย่างเด่นชัด ต่อไป